

Romantiskais Piekra­stes ceļš

1 MATSI PLUDMALE

Dabiskā ceļā izveidojusies lēzenā Matsi smilšu pludmale ļauj izbaudīt patikamu un privātu prombūtni no visa. Pludmalī norobežo piekrastes kāpas augo­šās priedes, apkārtnē ir bagāta ar pludmales plāvajm un kadiķu audzēm. Šeit atradīsiet arī mazu zvejnieku ostiņu.

Matsi kūla, Lāāneranna vald, Pārnumaa

2 VALGERANNAS PLUDMALE

Pie Pērnavas esošā Valgerannas pludmale ir iemīļota peldvieta gan vietējiem, gan atpūtniekiem no at­ tālākām vietām. Šeit īpašus piedzīvojumus piedāvā Valgerannas šķērslu parks ar augstas sarežģītības pakāpes trasēm, kā arī tuvumā esošais golfa parks *White Beach Golf*.

Valgeranna kūla, Pārnu, Pārnumaa

3 KABLI PLUDMALE

Kabli pludmale ar sekajiem un siltajiem ūdeņiem ir iemīļota atpūtas vieta ģimenēm. Pa smilšaino piekrasti vijas promenāde, pludmalē atrodas skatu tornis un tuvumā darbojas vasaras kafējnīca.

Kabli kūla, Hāādemee­ste vald, Pārnumaa

4 ERMISTU EZERS

Zivīm bagātais Ermistu ezers ir kļuvis par iemīļotu vietu makšķerētājiem-atpūtniekiem. Ermistu ezerā ir atzītas ārstnieciskās dūņas. Ezera krastā iekārtots atpūtas komplekss un laivu noma.

Ermistu kūla, Pārnu, Pārnumaa

5 TEHELAS EZERS

Seklais Tehelas (*Tõhela*) ezers ar silto ūdeni ir ideāli piemērots ģimenes atpūtai. Ezera krastā ir skatu tornis un atpūtas centrs, tiek piedāvāti izbraukumi ar laivu.

Männikuste kūla, Pārnu, Pārnumaa

6 MANIJAS AINAVU AIZSARDZĪBAS ZONA

Pērnavas apriņķa otrās lielākās salas dabas bagātība ir kultūras mantojuma ainavas – putnu un varžu pilnās piejūras plāvas.

Manija saar, Pārnu, Pārnumaa

7 LUITEMĀ DABAS AIZSARDZĪBAS ZONA

Priežu mežiem apaugušās kāpas apvīv visu Roman­ti­skās piekrastes ceļu, bet visaugstākās priedes sļe­jas tieši šeit, Luitemā. Aiz kāpu rindas no kādreizējās jūras lagūnas gadu tūkstošu gaitā izveidojies skaists purvs, uz kuru gar skatu torni ved 2,2 km gara laipu taka. Vēl divi skatu torņi atrodas turpat piejūras plā­vās pie Piklas dīķiem.

15 MIHKLI OZOLAINĒ

Kādreizējā novada centra - Mihkli ciema tuvumā esošā vairāk kā 250 gadus vecā ozolainē ir Igaunijas visievērojamākā svētozolu audze. Aizsargājama­is statuss tai piešķirts 1957. gadā.

Mihkli kūla, Lāāneranna vald, Pārnumaa

16 NEDREMAS MEŽAPARKS

Nedremas mežaparks ir viens no lielākajiem šāda tipa mežaparkiem Igaunijā un visā Eiropā. Kopš 1991. gada tam piešķirts dabas aizsardzības statuss, un at­jaunošanas darbu rezultātā mežaparka plāvu plauja­ mā platība pieaugusi par gandrīz 100 hektāriem.

Nedrema kūla, Koonga vald, Pārnumaa

Manijas ainavu aizsardzības zona

17 ALLIKUKIVI ALAS

Allikukivi senlejas nogāžē slēpjas lielas pazemes alas. Šīs 1961. gadā atklātas alas, ko smilšakmeņi laikā gaitā izskalojuši pazemes avoti, ir 33 m garas un līdz 27 m augstas.

Allikukivi kūla, Saarde vald, Pārnumaa

18 PANGAS SAIMNIECĪBAS ROŽU DĀRZS

Pangas saimniecības rožu dārza kolekcija veidota no senu šķirņu rozēm, kas šeit atvestas no kādreizējām saimniecībām, laukmalēm, parkiem un senču dārziem.

Ūra kūla, Lāāneranna vald, Pārnumaa

19 TAMMES SAIMNIECĪBAS ZĀLĪŠU DĀRZS

Garšaugu, aromātisko un ārstniecisko augu dārza kolekcija piedāvā iepazīties ar interesantiem augiem no visas pasaules. Vasarās te darbojas jauka dārza kafējnīciņa un garšām bagāts saimniecības produktu veikaliņš.

Malda kūla, Pārnu, Pārnumaa

20 KERSU DĀRZA KOLEKCIJA

Metstes saimniecības čili piparu audzētava tika at­klāta 2018. gadā. Tajā pārstāvētas pasaules asākās garšas. Audzētavā iesēts pie 120 īpašu un oriģinālu piparu šķirņu. To īpašā krāsu spēle savu kulmināciju sasniedz augustā.

Kārsu kūla, Saarde vald, Pārnumaa

21 KIHNU LIIVA-AA AKMENS

Jūra ap Kihnu salu un tās piekraste ir ļoti akmeiņā­na, lai gan lielu laukumeņu šeit nav daudz. Linakilas (*Linaküla*) priedulājā atrodama­is “*Liiva-aa*” lielais ak­mens jeb “*Liiva-aia*” akmens ir lielākais laukakmens Kihnu. Šī dabas aizsardzības statusa esošā lielā ak­mens apkārtnērs ir ap 10 m un augstums – 2,5 m. Sa­skaņā ar leģendu zem akmens dzīvo pazemieši – šeit kādreiz saklausītas viņu balsis. Arī Mūlgimā raganas nakts apmetoties uz akmens, lai jāvētu savas drēbes.

Linakūla, Kihnu vald, Pārnumaa

22 KIHNU MUIŽAS LIEPAS

No agrākās muižas saglabājusies klēts šodien kalpo par dzīvojamo māju. Par kādreizējo iespaidīgo mui­žas parku liecina sirmās liepas. Šie mūžsenie koki ir aizsargājama­is objekts, lielākajam no tiem apkār­tnērs sasniedz 3,7 m un augstums 18 m. Diemžēl viena no trim senliepām ir nolūzusi. Vasarā, it īpaši liepu ziedēšanas laikā, šeit ir jauki at­ sēsties, atvilk­ t elpu un ieturēt pikniku.

Linakūla, Kihnu vald, Pārnumaa

SEIKLE VABAKS

Purva pārgājiēni un slidošana pa purva ezeriņiem. Pārgājiēni ar sniega kurpēm pa Tolkuses un Lindi purviem. Izbraukums ar kajakiem uz Manijas salu. + 372 5650 0550 info@seiklewabaks.ee / www.seiklewabaks.ee

LIVONIJAS PĀRGĀJIENI

Vairāku dienu braucieni ar kanoe laivām pa skaisto Salacas upi gida pavadībā.

+372 5669 1318

info@livialoniamatkad.ee / www.livialoniamatkad.ee

TOLLI TŪRISMA SAIMNIECĪBA (KIHNU)

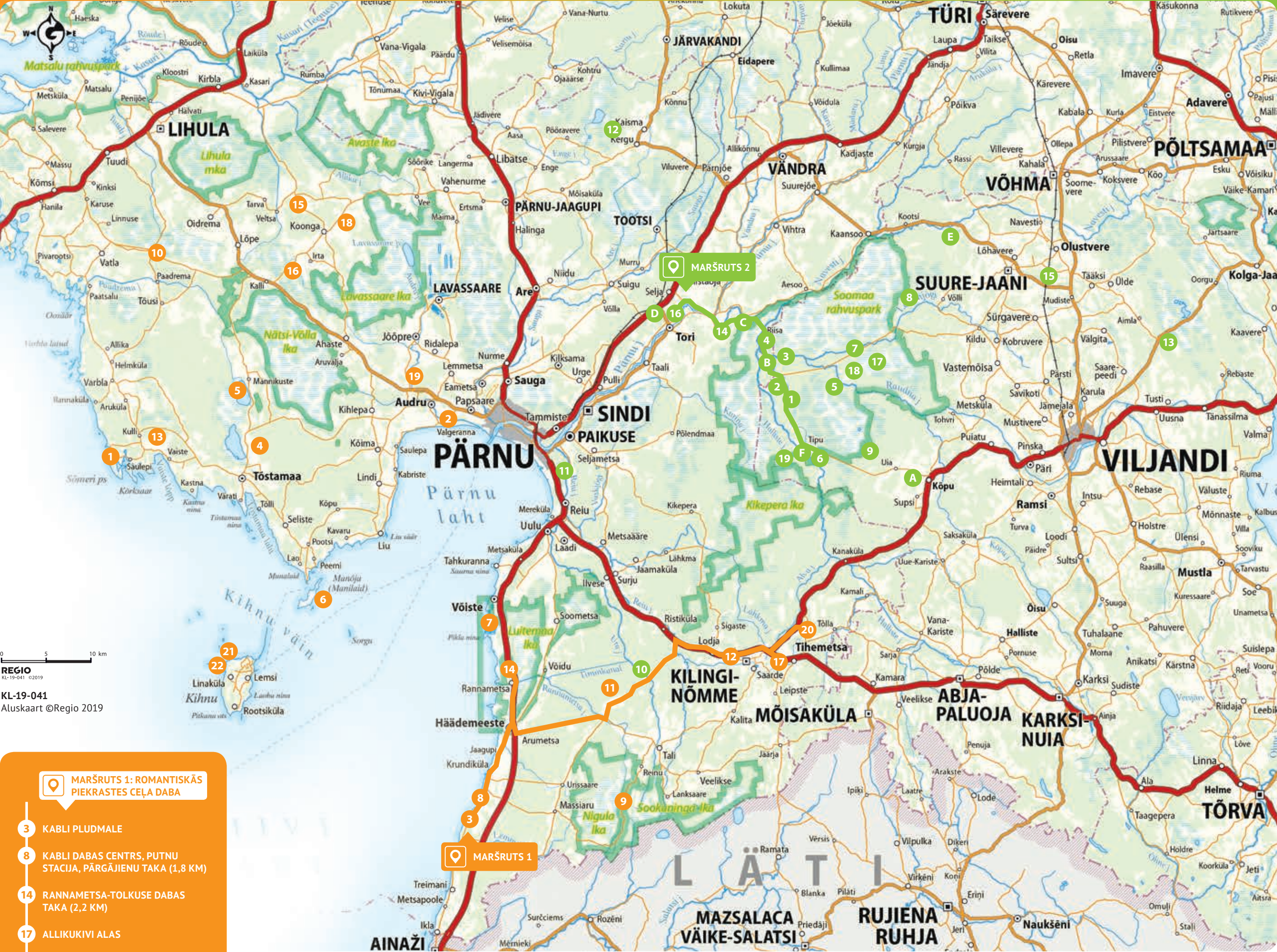
Dabas pārgājiēns pa Kihnu salu ar stāstiem un te­gendām. Laivu braucieni pie Kihnu, pa Kihnu šauru­mu un uz Sorgu salu.

+372 527 7380

info@kihnuallias.ee / www.kihnuallias.ee

PIKLAS PUTNU MĀJA

Putnu vērošanas ekspedīcijas, dabas fotografēšana. +372 5887 6655 pikla.linnumaja@gmail.com / www.pikla.ee

Somā

SOMĀ NACI­NĀLAIS PARKS
Parks tika izveidots 1993. gadā, lai aizsargātu ne­skartos purvus, piejūras plāvas, kā arī mežus un pa­lienes ar to sugu daudzveidību. Šodien Somā parks kļuvis pazīstams ar savu piekto gadalaiku. Tas ir laiks, kad plūdi applūšina Somā Nacionālā parka te­ritoriju. Tas parasti notiek pavasara sākumā, kad sāk kust ziemas sniegs, bet var notikt arī citā gadalaikā. Tā kā laikpataķi ir ļoti nepastāvīgi, ir gadi, kad gai­dtie plūdi tā arī nesākas. Bet tikpat labi var uznākt pamatīgi plūdi, kuru laikā ūdens līmenis paceļas par vairākiem metriem, tādējādi applūdinot ļoti lielas platības. Piekajā gadalaikā Somā vislabāk var ie­pazīt ar kanoe laivām. Dažus gadus ir gadījies arī, ka uzreiz pēc plūdiem uz­nāk sals, pārvēršot applūdi­nāto purvu par lielu slido­tavu. Piektais gadalaiks ik gadu atved uz Somā tūkstošiem apmeklētāju no da­žādām pasaules malām, padarot Somā par vienu no populārākajiem Igaunijas nacionālajiem parkiem. Arī citos gadalaikos iespējams izbraukt pa Somā ar kanoe laivām. Nacionālajā parkā ir daudz dažādu pārgājiēnu taku. Populāri ir arī pārgājiēni ar sniega kurpēm – tādus nevar izbaudīt daudzviet pasaulē. Sniega kurpes ir īpaši apavi, kas padara iespējamu pārvietošanos pa slapjo purvu. Iesākām iepazīt Somā kopā ar mūsu profesionāla­jiem pārgājiēnu vadītājiem.

SOMĀ NACI­NĀLAJĀ PARKA APMEKLĒTĀJU CENTRS
Kõrtsi-Tõrrama, Tipu kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa 435 7164, 526 1924 info.soomaa@rmk.ee

TŪRISMA PAKALPOJUMI SOMĀ NACI­NĀLAJĀJĀ PARKĀ

A JUNSI ATPŪTAS CENTRS

Purva pārgājiēni, pārgājiēni ar sniega kurpēm, iz­braukumi ar kanoe laivām, piedzīvojumu un dārgu meklēšanas spēles dabā, peitbols, lokšaušana. Laane kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa +372 5295 270 junsj@junsj.ee / junsj.ee

B KARUSKOSĒ SAIMNIECĪBA

Ziemas pārgājiēni un izbraukumi ar smailtēm, ka­noe laivu noma. Tipu kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa +372 53536961 info@tipulooduskool.ee tipulooduskool.ee

C SOMĀ KANOE UN PIRTS CENTRS

Izbraukumi ar kanoe laivām, laivu noma. Rätsepa kūla, Tori vald, Pārnumaa +372 5148 751 / +372 5348 4025 veelaager@gmail.com veelaager.com

D TORI PĀRGĀJIENU CENTRS

Izbraukumi ar kanoe laivām, lokšaušana. Tori aleivik, Tori vald, Pārnumaa +372 5114 253 silver@tori.ee / tori.ee

E VANAŪĒ BRĪVDIENU CENTRS

Izbraukumi ar kanoe laivām, foreļu makšķerēšana. Vihi kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa +372 5212 148 info@vanaoue.ee / vanaoue.ee

F TIPI DABAS SKOLA

Sniega kurpiju noma, grupu pārgājiēni. Tipu kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa +372 53536961 info@tipulooduskool.ee tipulooduskool.ee

AVO HANSBERGS

Dabas pārgājiēni, purva pārgājiēni un izbraukumi ar kanoe laivām. Riisa kūla, Tori vald, Pārnumaa +372 5051 113 ooresoo@ooresoo.ee / ooresoo.ee

LOODUSMATKAD.EE

Purva pārgājiēni un izbraukumi ar kanoe laivām, iz­braukumu nometnes. Kullimaa kūla, Põhja-Pārnumaa vald, Pārnumaa +370 5251 113 matkad@loodusmatkad.ee loodusmatkad.ee

SOOMAA.COM / PIECI GADALAIKI (VIIS AASTAÄGA OJU)

Kanoe laivu noma, izbraukumi ar vienkoču laivām, pārgājiēni ar sniega kurpēm, slēpēm, stumjamajām ragavām. Riisa kūla, Tori vald, Pārnumaa + 372 5061 896 / +372 5147 572 info@soomaa.com / soomaa.com

SEIKLE VABAKS PĀRGĀJIENI

Pārgājiēni ar sniega kurpēm, izbraukumi ar kajakiem. Riisa kūla, Tori vald, Pārnumaa +372 5650 0550 info@seiklewabaks.ee / seiklewabaks.ee

DABAS UN PĀRGĀJIENU TAKAS

1 BEBRU TAKA (KOPRARADA, 1,8 KM)

2 MEIEKOSES (MEIEKOSE) MĀČIBU DABAS TAKA (5,6 KM)

3 INGATSI (INGATSI) MĀČIBU DABAS TAKA (4,3 KM)

3 km garā Ingatsi māčibu dabas taka sākas no Ka­ruskoses un ved pa meža stīgu pa Eiropā augstā­ko, Kureso augstā purva grēdu, kuras augstums sas­niedz 8 m. No purva malā izvietotā skatu torņa paveras gleznains skats uz augstā purva plašumiem un aiz tā vidošo meža puduru. Tālāk izbūvētā lai­pu taka ved garām noslēpumainām lāmām, apmet nelielu loku pa purvu un atgriežas smlšakmens kras­tu. Pārgājiēnam vajadzētu ieplānot 1,5 stundas. Ingatsi takas malās ir izvietotas vairākas atpūtas vietas un soliņi, kur atpūtināt kājas un nopeldēties lāmā.

4 RĪSAS (RĪISA) PURVA TAKA (4,8 KM)

Jesū-Teramā (*Jõesuu-Tõrrama*) ceļā malā atradīsiet norādī, kas aicina doties pārgājiēnā pa laipu taku

gleznajā Riisas (Riisa) purvā. Uz takas atrodas 8 atpūtas vietas un skatu tornis. Piebraucamais ceļš, autostāvieta un sausā tualete atrodas takas sāku­mā pie vārtiem. Taka iesākumā vijas caur plašiem kļūmiem, tad uz brīdī nogriežas mežā. Var redzēt, kā mežs pārtop par purvu un otrādi – sauso augšni aizstāj mitrā zeme, purva augus – egļu mež. Dodo­ties tālāk, taka aizved pie skaistiem purva akāciem. Šeit varat doties ar visu ģimeni un ieplānot pikniku! Riisas taku iespējams apmeklēt arī ratlīņkrēslā un ar bērnu ratlīņiem – līdz pirmajam akacim (1,2 km).

5 LEMJĒ (LEMMJÕE) PĀRGĀJIENU TAKA (5,8 KM)

6 PAUNAS (PAUNA) KULTŪRVĒSTURES TAKA (3 KM)

7 KŪRANIĪDU (KUURANIDU) DABAS TAKA (1 KM)

8 HIPASĀRES (HÜPASSAARE) DABAS TAKA (4,4 KM)

Hipasāres (*Hüpassaare*) 5 km garā pārgājiēnu taka ved caur purvaino mežu uz Kureso (*Kuresoo*) purvu. Lai­pu taka vijas garām savdabīgiem, iegareniem purvjiem, kuru malās ir uzbūvētas platformas, lai celotāji varētu atpūtināt kājas un baudīt purva mie­rīgo noskaņi. Taka ved cauri purva kļajumiem, kur purva ezeriņiem un garām purva salaiņai, kur varat vērot vārnu ģimenes. Takas beigās atrodas Igaun­u komponista Marta Sāra (*Mart Sõra*) bērnu mājas un muzejs, turpat iekārtota atpūtas vieta.

9 ERDĪ (ÕORDI) EZERA TAKA (2,4 KM)

Dabas takas ārpus Somā Nacionālā parka

10 KIVERĪ (KÕVERI) ATPŪTAS CENTRA PASTAIGU TAKA

Seljaku, Kõveri kūla, Saarde vald, Pārnumaa +372 5689 2858 / info@koveri.ee koveri.ee/tegevused/matkarada/

11 REIU (REIU) ATPŪTAS CENTRA PĀRGĀJIENU TAKAS

Jõe­kalda tee 13, Paikuse aleiv, Pārnu +372 5302 5085 / info@reipuhkekeskus.ee reipuhkekeskus.ee/aktiivne-puhkus/terviserajad

12 KAISMAS (KAISMA) VESELĪBAS TAKA

Kaisma kūla, Põhja-Pārnumaa vald, Pārnumaa +372 5623 7964 puhkeala.ee/vaba-aeg/matkarada

13 PARIKA (PARIKA) TAKA (3,6 KM)

3,6 km garā taka ir slavena ar savu sirds formas pur­va ezeriņu. No augšas iemūžinātā ezeriņa bilde rotā daudzus Vilandes apriņķa drukātos izdevumus. Līdz ezeram ved plata ar koka skaidām klāta taka, kas lie­liski piemērota grupām un cilvēkiem ar kustību trau­

cējumiem. Takas malās ir bagātīgi mellenāji, savukārt nostāk no purva atrodamas lācenes un dzērvenes.

Aimla kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa

14 JĒSŪ (JÕESUU) IEKĀRTAIS TILTS

Jesū (*Jõesuu*) iekārtais tilts sniedz pāri Pērnavas upei un ir Pērnavas apriņķa garākais iekārtais tilts. Šis 67,5 m garais tilts uzbūvēts 1975. gadā.

15 LEHAVERES (LÕHAVERE) LEMBITU (LEMBITU) PILSKALNS

19. gs. beigās celtais pilskalns nosaukts par godu seno Igaunū vadonim Lembitam (*Lembit*). Cietoksnis izmantots aptuveni 20 gadus. Meža vidū izvietotais pilskalns ar savām dabiskī stāvajām nogāzēm arī šodien ir patiesas apbrīnas vērts. Pilskalna pakājē ir uzstādīts granīta piemineklis brīvības cīņās kritu­šajiem. Interesants fakts: Lembits ir pirmais Igaunis, kas vēstures materiālos minēts vārdā.

Lõhavere kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa

16 TORI (TORI) ELLES ALA

Stāvājā Tori upes krastā jūs atradīsiet noslēpumai­nu alu. Šī vieta tiek dēvēta Tori elle, jo pa alu var no­kļūt dziļi zemes dziļēs. Tāpēc arī par šo alu ir daudz nostāstu un teiku. Ala radusies, ūdenim izskalot Pērnavas upes Devona laikmeta smilšakmens kras­tu. Alas ieejas diametrs savulaik bija 6 metri, un, kā vēsta daži avoti, “elles koridorā” garums bija 32 metri. Alas griesti iebruka 1908. gadā, bet tās ie­ieja – 1974. gadā. Šobrīd vairs nav iespējams ieiet alā, bet trepties gar kapu vārtiem aizvedīs līdz šai noslēpumainajai vietai.

Pārnu maantee 2, Tori aleivik, Tori vald, Pārnumaa

17 OKSA (OKSA) OZOLU MEŽAPARKS UN ATPŪTAS VIETA SOMĀ

Oksa (*Oksa*) ozolu mežaparks atrodas Kildu-Teramā (*Kildu-Tõrrama*) ceļā malā, Lemmjēgi (*Lemmjõgi*) upes tuvumā. Kā jau raksturīgi Somā reģionam, šī teritorija pavasarī ir pārpūduši. Papildus skaista­jiem dabas skatiem var aplūkot arī kultūras vēsturi – pēc īsa pārgājiēna atradīsiet vecā krodzīga drupas un tajās saglabājušos savdabīgo manteļskursteni. Otrā ceļa pusē ir veca kļēts, kuru, ja nepieciešams, var izmantot kā meža naktsmājas.

Sandra kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa

18 MULGI (MULGI) PLĀVAS

Mulgi plavas ir gleznains un skrajš mežaparks, kas piecē acīs jebkurā gadalaikā. Tas skaistās ainavas daļo noslēpumainiem tīkliem vitā Lemmjēgi (*Lemmjõgi*) upe, kuru var šķērsot pa savdabīgu kultūras vērtību - dzelzs konstrukcijas arku tiltu, kam ir koka segums. Upes krastā esošā atpūtas vieta aicina bau­dīt un vērot apkārtnī jebkurā gadalaikā.

Sandra kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa

19 LETI (LÄTT) PALIENES UN PALI

Plašās palienes Leti (*Läti* - *tulki. Latvijas*) ciematā Somā nacionālajā parkā piedāvā gleznainus skatus jebkurā gadalaikā, bet īpaši interesants šis reģions ir palu laikā. Tad visa apkārtnē ir zem ūdens un starp applūdušajiem laukiem redzami tikai likumai­nie ceļi, kas bieži vien arī daļēji ir zem ūdens. Plūdi visbiežāk ir pavasarī, kad lieli atkušņi un lietus vienlaikus rada tik lielu ūdens daudzumu, ka zeme to nespēj uzturēt uzņem. Ūdens sakrājas 3-4 dienu laikā un augsts līmenis saglabājas pāris nedēļas. Arī ļoti lietainā rudenī var redzēt līdzīgu skatu.

Tipu kūla, Põhja-Sakala vald, Viljandimaa

MARŠRŪTS 2: DABAS TŪRISTISOMĀ

- 16 TORI (TORI) ELLES ALA
- 14 JĒSŪ (JÕESUU) IEKĀRTAIS TILTS
- 4 RĪSAS (RĪISA) PURVA TAKA (4,8 KM)
- F TIPI DABAS SKOLA
- 6 PAUNAS (PAUNA) KULTŪRVĒSTURES TAKA (3 KM)

Otklaj jaunus maršrūtus un iepazīties arī ar muhemaa.com

Riisas (Riisa) purva taka (4,8 km)

100